

ИНДИГИР УОТТАРА

Муома улуһун
общественной-политической хаһыата
indigir-uottara@yandex.ru

12+

Хаһыат 1953 сьллаахха олохтоммута
Сэрэдэбэ, субуотаба тахсар

2020 с. ТОХСУННЬУ 25 КҮНЭ

СУБОУТА

№ 6 (5536)

В Ил Тумэне

Елена Голомарева: Кочевые школы – основа сохранности уникального уклада жизни на Севере

О проблемах кочевых школ говорили сегодня, 23 января 2020 г., на совещании постоянного комитета Госсобрания (Ил Тумэн) республики по вопросам коренных малочисленных народов Севера и делам Арктики с участием начальников управлений образования МО Якутии.

Открывая совещание, председатель профильного комитета Елена Голомарева отметила, что необходимо постараться снять существующие проблемные вопросы по кочевым школам. Это, прежде всего, касается надзорной сферы – кочевые школы не могут получить разрешающие документы на продолжение образовательной деятельности, поскольку не отвечают требованиям федерального законодательства.

К примеру, по словам начальника управления образования Оленекского эвенкийского национального района МариИ Ивановой, по итогам проверки Министерства образования республики в 2019 году были даны рекомендации оформить структурное подразделение МБОУ «Харыялахская СОШ имени Х.А. Христофорова» кочевую школу-детский сад «Кенэлэкэн» как отдельное юридическое лицо. «У нас встал вопрос, каким образом зарегистрировать земельные участки, при этом отвечать требованиям пожарной безопасности и Роспотребнадзора. Наша школа буквально кочует «на санях», – отметила она.

Оказалось, что федеральным законодательством нормами и правилами пожарной безопасности к кочевым школам подобные требования не предъявляются. Об этом сообщил Вадим Капитонов, начальник нормативно-технического отдела Управления надзорной деятельности и профилактической работы Главного управления МЧС России по Якутии. Однако при оформлении кочевой школы как «объекта защиты», будут применяться соответствующие средства и способы для предотвращения возникновения, развития и ликвидации пожара. Иными словами, кочевая школа может быть оформлена как

отдельное здание: «При оформлении как «объект защиты» по соответствующему заявлению с пакетом необходимых документов в последующем предполагается получение заключений надзорных органов, при этом оснащение должно отвечать требованиям федерального

законодательства», – добавил он.

«Особенности образования в кочевых школах нигде не закреплены и не учитывают порядок лицензирования. Как возможный вариант, мы рекомендуем оформлять деятельность кочевых школ как форму обучения – очную, заочную, самообразование или обучение на дому», – пояснила Ирина Постникова, заместитель руководителя отдела лицензирования образовательной деятельности и организационно-правовой работы Департамента по контролю и надзору в сфере образования Министерства образования и науки республики.

С учетом выявленных проблемных вопросов, Елена Голомарева сообщила, что необходимо инициировать совещание в федеральных органах власти с участием всех структур и надзорных органов, которые непосредственно прописывают правила. Сюда же должны быть включены вопросы, касающиеся летнего отдыха, авиаперевозки детей, организации питания и обеспечения процессов цифровизации.

«Мы не должны забывать, что кочевая школа – это основа сохранности уникального уклада жизни на Севере, древней отрасли оленеводства, которая должна передаваться молодому поколению как гарант дальнейшего развития. На сегодня нам удалось сохранить 70% территорий традиционного природопользования коренных малочисленных народов Севера. Для нас это очень важно, поскольку территории, останутся будущим поколениям, а значит здесь будет развитие, и мы сохраним традиционные виды деятельности», – резюмировала она.

Ил Тумэн.

В стране

ПРЕЗИДЕНТ РФ В. В. ПУТИН ПОРУЧИЛ ПОДГОТОВИТЬ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ЯЗЫКОВ МАЛОЧИСЛЕННЫХ НАРОДОВ

Президент РФ Владимир Путин поручил обеспечить дополнительную подготовку педагогов по родному языку из числа языков народов Севера, Сибири и Дальнего Востока, сообщает РИА Новости.

Уточняется, что поручения даны Минобрнауки, Минпросвещения, ФАДН и общественной организации «Ассоциация коренных малочисленных народов Севера, Сибири и Дальнего Востока Российской Федерации».

Согласно поручениям, ведомства должны проанализировать практику изучения языков коренных малочисленных народов в качестве родного языка в системе общего образования, а также определить необходимое количество соответствующих педагогических работников.

«По результатам анализа... обеспечить дополнительную подготовку педагогических работников, осуществляющих преподавание родного языка из числа языков народов Севера, Сибири и Дальнего Востока РФ, а также литературы этих народов на родном языке, в том числе в рамках целевого обучения, осуществляемого на базе Института народов Севера... учреждения высшего образования «Российский государственный педагогический университет им. А.И. Герцена», – говорится в документе.

Кроме того, ведомствам поручено подготовить и представить предложения об оказании дополнительных мер соцподдержки представителям коренных малочисленных народов, обучающимся в российских вузах по программам, предусматривающим изучение языков и культур этих народов.

ЯСИА.

СИРИ СИКСИГИНЭН

Владимир Путин 2019 сыл ахсынны 27 күнүгэр дьонго социальной көмөнү иһитиннэри туһунан сокуонга илии баттаабыта.

Ыллыбыт сокуонунан социальной көмө мизэрэлэрин, чэпчэтиилэр, босуобуйалар тустарынан толору информацияны биир сиртэн ылааха сөп буолуо. “Тосулуги” портал нөҕүө биир “колл-киин” үлэлиэ. Бу “колл-киин” нүөмэригэр эрийэн, эйнэхэ туох көмө тиксэн сөбүн билэххэ сөп.

Ону тэнэ, быйыл күһүөрү РФ Үлэбэ министристибэтэ “ЕГИССО” (“Единая государственная информационная система социального обеспечения”) систимэбэ тус кабинеттардаах бырагырааманы үлэлиэбэ. Манна тус кабинеткар кириэн, ханнык эрэ түгэннэ (оҕо төрөөтүбүнэ, инбэлиит буоллааха, о.д.а.) туох көмөбө тиксэрин билэбин.

Билинни туругунан, “ЕГИССО” порталга ким-туох босуобуйаны, көмөнү ыларын туһунан информацияны эргийиннэбэ да, федеральной да тустаах уорганнар уга ололорлор. Манна «социальной калькулятор» үлэлиир, оһон босуобуйа чопчу суумаһын аахтарыаха сөп.

Санатар буоллааха, өрөспүүбүлүкэбэ социальной көмөнү 300 тыһыынчаттан тахса киһи ылар.

***

Тохсунньу 1 күнүгэр дойдуга үрдүнэн үлэ төлөбүрүн алын кээмэйэ (МРОТ) үрдээтэ.

СӨ Үлэбэ, социальной сайдыыга министристибэтэ иһитиннэриинэн, өрөспүүбүлүкэ бүддьүөтүттэн үбүлэнэр тэрилтэлэр үлэниитэригэр хамнас алын кээмэйэ (оройуоннай коэффициенттэ, хотугу эбилиги ааҕан туран):

Хотугу эргимтэбэ диэри — 30 325 солк.; хотугу улуустарга — 33 964 солкуобайга тэннэстэ.

Ол аата бүддьүөт үлэниитэригэр хамнас бу сууматтан кыра буолуо суохтаах. Оттон өрөспүүбүлүкэ бүддьүөтүттэн үбүлэмэт тэрилтэлэргэ уонна федеральной бүддьүөттэн үбүлэнэр тэрилтэлэргэ 1,4-1,7 уонна 2,0 оройуоннай коэффициенттэри туһаналлар, 2019 сыл үһүс кыбаарталыгар олохтоммут тийинэн олоруу алын кээмэйиттэн — 18443 солкуобайтан намыһах буолуо суохтаах.

Арасыйыаҕа үлэ төлөбүрүн алын кээмэйэ 850 солкуобайынан үрдээн, 12 130 солкуобайга тэннэстэ. Бу эмиз киин эргийиннэригэр олохтоммут тийинэн олоруу алын кээмэйигэр тэннэстэ. Владимир Путин тохсунньутаагы Анал этиитигэр «МРОТ тийинэн олоруу алын кээмэйиттэн намыһах буолуо суохтаах диэн Конституцияҕа уларытыһыны киллэриэххэ» диэн этэн турар.

***

Өрөспүүбүлүкэбэ 1-4 кылаас үөрэнээччилэрэ бары итин аһылыгынан хааччылыахтара. Ол туһунан «Быһа кэпсэтин» бизнигэр өрөспүүбүлүкэ вице-премьерэ Ольга Балабкина кэпсээтэ.

Владимир Путин быйылгы федеральной мунньахха ынырытыгар 1-4 кылаас үөрэнээччилэрэ оскуолаларыгар итин аһынан хааччылыахтаахтарын туһунан эппитэ. Ааспыт сыллаагы дааннайынан, Саха сиригэр манньк саастаах 61 565 оҕо бар.

«Билигин оскуолаларга итин аһынан хааччыһы толору буолбатах. Тийинэн олоруу кээмэйигэр эппиэттэспэт дохоттаах ыаллар оҕолоругар эрэ бу көрүллэр. Ити эрээри бүгүн итин аһынан 1-4 кылаас оҕолоро бары хааччылыахтаахтар. Билигин суоттааһын үлэтэ барар. Бюджетте корректировкалаан, оҕо барыта итин аһынан хааччылыаҕа», — диэтэ Ольга Балабкина. Остолобуойдаах оскуолалар үлэлииргэ бэлэмнэр, ити эрээри аутсорсинг өнөтүнэн туһунан олохторугарга бопуруостар баар буолуохтарын сөп.

СИА матырыйаалларынан.

— Это надо знать

КАК ПОСТАВИТЬ ЛОДКУ НА УЧЕТ В ГИМС БЕЗ ДОКУМЕНТОВ

В этом году (впрочем, как и в прошлых) зарегистрировать ни одно плавсредство в Государственной инспекции без договора купли-продажи или другого документа, подтверждающего **собственность**, невозможно. Предварительно нужно восстановить бумаги, а только потом отправляться в ГИМС.

Нередко граждане, мечтающие о собственном маломерном судне, уверены в отсутствие проблем с судном. По их мнению, **регистрировать** его и эксплуатировать намного проще, чем автомобиль. Однако лодку также надо ставить на учет, регулярно проходить техосмотр и следить за ее состоянием. В противном случае владельца грозит крупный штраф.

Нередко судоводители пользуются плавсредствами, на которые нет никаких документов. Они могли остаться еще со времен СССР, перейдя, например, в наследство. Однако рано или поздно **появляется необходимость** зарегистрировать маломерное судно, чтобы избежать штрафа за нарушение законодательства РФ. Многие отказываются от услуги из-за того, что не знают, **как поставить лодку на учет в ГИМС без документов**. На самом деле ничего трудного нет, **главное найти время**.

ДЛЯ ЧЕГО РЕГИСТРИРУЮТ ЛОДКИ

Постановлению на учет в ГИМС **подлежат** все судна, отвечающие определенным характеристикам. В первую очередь документ, выданный в инспекции, подтверждает **право собственности** на ТС. Вторая причина — получение номерного знака, по которому инспектор определяет разрешенную зону для плавания, **хозяйина** и другую необходимую информацию, обеспечивающую безопасное судоходное движение.

Нюансы регистрации

Во время постановления на учет в Государственную инспекцию по маломерным судам необходимо предоставить необходимые документы, **без них посещать организацию бессмысленно**. ГИМС проверяет соответствие заявленных характеристик с реальными, а также состояние лодки. Что нужно иметь при себе для регистрации:

— **Договор купли-продажи** или другой документ, подтверждающий **собственность** (например, договор дарения, доверенность или свидетельство о переходе ТС в наследство);

— Техпаспорт на лодку, а также **мотор**;

— Паспорт гражданина РФ;

— **ИНН** (именно свидетельство, а не только номер);

— **Квитанцию об оплате**

государственной пошлины.

КАК ПОСТАВИТЬ НА УЧЕТ ЛОДКУ БЕЗ ДОКУМЕНТОВ

Отсутствовать важные бумаги на плавсредство могут по разным причинам. У кого-то они **утрачены**, но некоторые получают старое судно в наследство, оставшееся от бабушки. Если в первом случае еще какие-то документы могут остаться, то во втором их чаще нет вообще, ведь покупалась **лодка** еще в СССР. Многие отказываются и избегаются от имущества, однако получить документы возможно, правда, **только через суд. Как оформить лодку в ГИМС без документов:**

— **Посетить ГИМС** и подать **заявление**, следуя образцу;

— В заявлении обязательно указывают всю имеющуюся **информацию** о технических характеристиках судна;

— В ответ сотрудники Государственной инспекции составят официальный отказ, следуя **правилам** (по законодательству РФ регистрация любого средства передвижения без полного пакета бумаг запрещена);

— Чтобы оспорить отказ ГИМС, необходимо обратиться в районный суд по месту прописки;

— Подать заявление, приложив документ о **собственности** и отказ, полученный в инспекции;

— В заявлении указывается необходимость регистрации лодки, а также приводятся основания для постановки на учет, представляются доказательствами того, что имущество действительно принадлежит истцу;

— Оплатить госпошлину за подачу иска;

— **Посетить судебное заседание**, не забыв предоставить доказательства того, что гражданин имеет право на **оформление**;

— Если суд принимает положительное решение, то истец получает решение суда, которое далее передается в ГИМС и **выступает** в качестве правоустанавливающей документации, поэтому никаких других специфических документов подготавливать не придется.

Как восстановить право собственности на лодку без документов после суда? После разбирательства необходимо вновь отправиться в ГИМС, чтобы зарегистрировать плавсредство. Дополнительно нужно предоставить свидетельство о техосмотре, паспорт и другие необходимые бумаги.

Восстанавливать их относительно долго, но другого выхода нет.

А. А. ЛЕВЧЕНКО,
руководитель Момского
инспекторского участка ГИМС
ГУ МЧС России по РС(Я).

Саана сыл үүнэн, эргэ дьыллаабы үлэхамнас түмүктэнэн тэрилтэлэр отчуоттаабытара ыраатта. Бу күннэргэ бэтэрээннэр сэбиэттэрин, инбэлииттэр уопастыбаларын кыттыгас мунньаба Арчыга буолла. Киһи балайда кэлэ сатаабыт. Бастакынан, бэтэрээннэр сэбиэттэрин бэрэссэдээтэлэ **Е. И. Слепцова** отчуоттаата. Сэрии, тыыл, үлэ бэтэрээннэрин, бойобуой дьайылар кыттыылаахтарын уонна сэрии оҕолорун ортотугар сыл устата үлэ араас көрүнгэ ытыллыбыт. Ол кэнниттэн бэтэрээннэргэ бэриллибит үп хайдах, туохха, төһө ороскуоттаммытын туһунан **А. В. Кулькова** иһитиннэрин онордо.

Салгы инбэлииттэр уопастыбаларын салайааччыта **А. В. Михеева** отчуоттаата. Кыах баарынан үлэлэммит эрээри, мунньахха кэлбит дьонтон биір да ыйытыгы да, этии да киірбэтэ, хайдах эрэ сиідэнэн ууну баспыт курдук балаһыанньа үөскээтэ. Ол да буоллар, мунньабы салайбыт улуус баһылыгы солбуйааччы **Х. П. Кривошапкина** этии киллэриитинэн, отчуоттаабыт тэрилтэлэр үлэлэрин

Общественной тэрилтэлэргэ КЫТТЫГАС МУНЬАХ

үчүгэйинэн сыаналаатылар. Бэтэрээннэр сэбиэттэрин састаабыгар **К. К. Старков** эбии талылынна.

Мунньахха кэлбиттэргэ туһаайан икки этии киірде: **И. Н. Слепцова, Арчы дьэитин салайааччыта**: – Бэтэрээннэр сэбиэттэрэ да, инбэлииттэр уопастыбалара да сүннүүнэн биһиги дьэиттэ иһинэн үлэлэрин ытталлар. Онон кирилэри кытта биіргэ кыттыһан үлэлиир курдукпут, ытар үлэлэрин билэбит. Үүмүт сыл Улуу Кыайыы 75 сылын бэлиэтиир, олунньу ыйга «Тыһынаахтар умнубат сыллара» диэн фестиваль буолуоҕа. Быйыл Арчы дьэитэ үлэлэбитэ 10 сылын бэлиэтиэхпит. Аны муус устарга Муома биллэр олонхоһута Дайыыла Слепцов 150 сылын ыыахпыт. Ыам ыйыгар Улуу Кыайыыга аналлаах декада ытыллыаҕа. Ити ааттамыт үлэлэргэ бэтэрээннэр, инбэлииттэр туора турбакка, кыах баарынан кыттаргытыгар

ынырабын.

А. И. Никулина, МОО учуотала: – Улуу Кыайыыны көрсө тыылга үлэлэбиттэр, сэриигэ сылдыбыттар тустарынан ахтыыны, хаартысканы хомуйабыт, тугу билэргитин, кыра дьэбэккэ суруйан киллэрэргитигэр көрдөһөбүт.

Муоматтан сэриигэ баран өлбүт М. Д. Черемкины үйэтитэр үһүс көлүөнэ Липецкэй уобаластан А. Иванины ынырышпыт, кэлиэх буолбута. Кинини көрсөргө эһиги эмиэ кыттыһах тустааххыт. Үсүһүнэн, быйыл улууска үөрэхтэһин тэриллибитин бэлиэтиэхпит. Онон үөрэммиттэн-үөрэммиттэҕиттэн тутулуга суох оскуолаҕа кэлэн кыттаргытыгар ынырабыт, – диэтэ.

Ити курдук кыттыгас мунньах түмүктэннэ.

Григорий ФЕДОТОВ.

Оройуон баһылыгы 2019 с. үлэтин отчуотугар

ЫРААХ ТӨБҮЛЭХХЭ

Ыраах сытар Төбүлэх нэһилиэгэр улуус аҕа баһылыга **И. П. Павлов** салайааччылаах бөлөх кэлэн 2019 сыллаах үлэтин отчуоттаата. Мунньах иннинэ кэлбит бөлөх нэһилиэк сүрүн тэрилтэлэрин кэрийэн көрдө-иһиттэ, үлэһиттэри кытта көрсөн кэспэтилэр. Ол кэнниттэн биірдиілээн дьону приемнаатылар, мунаарар ыйытыларыгар эппиэттэри биірдилэр.

ФАП хаһан тутуулары, А. А. Неустрова ханнык улуустан сылгы аҕа баһылыгы, скотомогильникка ким эппиэттиирин, Л. А. Стручкова 2019 сылга бултаммыт бөрө харчытын ким төлүүрүн ыйыттылар.

Мунньахха кэлбит дьонтон Улуу Кыайыы 75

Баһылык отчуотугар сыһынан улуус депутаттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ **С. Н. Мараказов**, тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнига **Ю. А. Винокуров**, Муоматаабы ОДКХ кылаабынай инженерэ **Г. А. Алексеев**, улуус полициятын участковайа **В. Иванов**, «Россия почтата» тэрилтэ начальнига **А. И. Мосенкова**, социальнай харалта салайааччыта **П. С. Федоров**, пенсионнай фонда Муоматаабы салаатын начальнига **Л. А. Васильев**, «Центр – мой бизнес» отдел сэбиэдиссэйэ **Н. Б. Добрянцева**, охотинспектор **Нь. Н. Черемкин**, «Арктика суоллара» КП учаастагы начальнига **К. К. Терешкин** үлэлэрин туһунан кылгастык билиһиннэрдилэр.

сылгыгар аналлаах тэрээһиннэр сорох атын тэрээһиннэри кытта биір кэмгэ буолара өйдөнүллүбэттин, нэһилиэккэ көмүс көстүүр артыаллар дубуччу соҕус көмөлөһөллөрө буоллар үчүгэй этэ диэн туруорустулар уонна улуус ааспыт сыллаабы үлэтин биһирииллэрин эттилэр.

Людмила СТРУЧКОВА.

ВНИМАНИЕ: КОНКУРС!

Администрация МО «Момский район» объявляет о приеме документов на конкурс на замещение вакантной должности муниципальной службы «Ведущий специалист по опеке и попечительству».

Перечень документов размещен на официальном сайте: [https:// m-momskij.sakha.gov.ru/konkursnaja-dokumentatsija](https://m-momskij.sakha.gov.ru/konkursnaja-dokumentatsija).

Телефоны для справок об условиях конкурса: 8(41150)21679.

В. В. КОРЯКИН,
 первый заместитель главы района.

ИНДИГИР УОТТАРА

Хаһыакка сурутун!

2020 сыл
 бастакы аһарыгар
 Тэрилтэлэргэ – 1320 солк.
 Биірдиілээн дьонно – 660 солк.

Хаһыакка сурутунуу Евдокия Ивановна Слепцова ытар, эбэтэр редакцияҕа кэлэн суруйтарыахха сөп.

Биһиги юбилярбыт

ЫТЫК ИЙЭ, ЭБЭ ААТЫН ЧИЭСТЭЭХТИК СҮГЭН

Сэрии сылларыгар Улуу Кыайыны чугаһатыспыт, онтон салгы дойду кыаҕа бөбүргүүрүгэр, социальной-экономической сайдытыгар биллэр-көстөр кылааттарын киллэрсибит аҕа саастаах көлүнэ дьоммут – бүгүнкүннэн тыыл-үлэ бэтэрээннэрэ, сэрии сылларын оҕолоро – дьонун олохторо эдэр көлүнэбэ Аҕа дойдуга бэринилээх буолууга тыыннаах холобуру көрдөрөллөр. Биһир онук киһинэн биһиги оройуонмутугар Варвара Николаевна Слепцова буолар. Кини бу күнүгэ 80 сааһын томточчу туолар, дьиэ кэргэнин, аймахтарын, доҕотторун кытта үөрэ-көтө бэлиэтиир.

Варвара Николаевна 1940 сыллаахха тохсунньу 26 күнүгэр Үөһээ Дьааны Уйаандыгыгар Александра Васильевна, Николай Васильевич Голиковтар табаһыт-булчут дьиэ кэргэннэригэр төрдүс оҕонон күн сиригэр көрбүтэ. Оҕо сааһыттан хотоойу үлэһит, сырыны-айаны кыайар буола улааппыта. Оҕо сааһа Уйаанды, Буур Хаайбыт, Казачье бөһүөлэктэринэн, Силээннээҕинэн көһө сылдьан ааспыта, Уйаанды оркуолатыгар түөрт кылааһы бүтэрбитэ. 1950 сыллаахха кыыс 10 саастааҕар дьиэ кэргэн Муома оройуонугар көһөн кэлбитэ. Манна улахан кыыстара Мотрена Николаевнаны Г. П. Слепцов-1 (Улахан Хабырылла) сүгүннэрэн аҕалан олохсуйбуттара. Өлөксөөндөрө кыһа Варвараны, уола Мэхээлэни илдэ кэлбит. Дьоно ыстаадаҕа үлэһитинэн кирибиттэрэ. Аҕата кыыс 12 сааһыгар ыалдьан олохтон барбыта, онон үлэлииргэ күһэллэн, 12 сааһыгар ийэтинэн холкуоска кириэннэр, ыстаадаҕа бостуугунан анаммыта. Итинтэн ыла Варвара кыыс таба иитиитигэр эдэр сааһа ааһар. 15 сааһыгар үтүө үлэһит кыһы хомсомуолга ылбыттара. «Социализм кыайыта» хаһыат 1960 с. от ыйын 15 күнүнэ №-гэр Д. Бубякин түһэрбит хаартыската бэчээттэммит, манньк суруллубут: «Голикова Варвара Николаевна – «Победа» холкуос буур ыстаадатын биһир бастын бостууга. Кини биригээдэ бары чилиэннэрин кытта семилетка сорукартын болдьобун иннинэ толорор иһин дьяныардаахтык үлэһити сылдьар. Сыл аңардаах түмүгүнэн буур ыстаадатын үлэһиттэрэ табаны 99,8 % тыыннаах иитэн тураллар» диир. Дьэ, чаччы үрдүк таһаарылаах үлэ. Киһи итэҕэйиэ суоҕун

курдук, бүгүнкүн күн хаамытынан көрдөххө, ол эрээри ити кырдык, бэринилээх, таһаарылаах үлэ холобура. Бастын үлэһит нэһилиэнньэ итэҕэлиин ылан, оройуон Сэбиэтин дьокутаатынан иккитэ субуруччу талыллар. Манньк тахсылаахтык үлэһити сылдьан 1962 сыллаахха эмиэ бастын булчут Василий Слепцов көрсөр. Эдэр дьон сүрэхтэринэн сөбүлэһэн, нөҕүө сылыгар алаһа дьиэни тэринэллэр. Эдэр ыал сыллата оҕолонон, Варвара Николаевна таба ыстаадатыттан тохтуурга күһэллэр. Василий Иванович, байанайдаах булчут, улахан дьиэ кэргэнин, оҕолорун туһугар сонор суолугар өссө күүскэ турунар. Баартаах булчут аар

бэйэтэ эрэ билэн эрдэбэ.

Оҕолор бары үөрэхтэнэн олоҕу кытта тэннэ хардыылыыр кыахтаммыттара. Ол курдук Александра бухгалтер, Александр, Николай, Василий, Дмитрий учуутал, Вера, Людмила быраас, Иван инженер-геолог идэлэрин баһылаабыттара. Майгыларынан, үлэһиттэринэн хаһан да сирдэрбэтэхтэрэ.

Кыра эрдэхтэриттэн дьиэ ис-тас үлэтигэр, булка-балыкка төрөппүттэрин кытта тэннэ сылдьаллара. Ол курдук айылҕа сүгүүрүө үөрэммиттэрэ, айылҕа биһигини аһатар, биһиги айылҕа оҕолорунабыт диир өйгө-санааҕа, харыстабыллаах сыһыанна үөрэммиттэрэ. Кыргызтар ийэлэрин бастын көмөлөөччүлэрэ буола улааппыттара, ол иһин кинилэр үчүгэй дьиэ хаһаайкалара. Итинник эвен, саха үгэстэригэр үөрэнэн, билигин киэн көбүстээх, билиигэ сайаҕас, дьонно эйбэс буола улааппыттарын иһин төрөппүттэригэр махтаналлар, оҕолорун эмиэ онук иитэллэр.

Слепцовтар дьиэ кэргэн оройуонна,

тайҕатыттан өттүк харалаах, илии тутуурдаах буолара.

Оҕолорун үлэнэн ииппиттэрэ. Аҕыс оҕо ийэлээх аҕаларын үөрэххэ ситиһилэринэн үөрдэллэр. Варвара Николаевна детсадка ньээнкэнэн, поварынан бизнсийэҕэ тахсар диири үлэлээбитэ. Общественой олоххо көхтөөхтүк кыттар комсомолканы, оройуон Сэбиэтин депутатын үөлээннээхтэрэ билигин да истинник ахталлар. Урутан эттэххэ, ийэтэ Александра Васильевна 110 сааһыгар күн сириттэн барбыта, сиэннэрин иитиспитэ. Оттон Василий Иванович өр сыллаах таһаарылаах үлэтэ «Үлэ албан аатын» III степеннээх уордьянынан бэлиэтэммитэ. Кини ыарахан ыарыттан 1987 с. олохтон барыабыттан улахан дьиэ кэргэн хаһаайката Варвара Николаевна оҕолорун атахтарыгар туруораары дьонно истэнэн эбии үп киллэринэн, кыра оҕолорун үөрэхтээх дьон онортообута. Онно төһөлөөх түбүгү көрсүбүтүн ийэ барахсан

өрөспүүбүлүкэбэ ырыа куттаах дьиэ кэргэнинэн биллэллэр. Ийэлэрэ Варвара Николаевна, аҕалара Василий Иванович эдэрдэригэр ыллыыр-туойар көхтөөх ыччаттар этэ. Ону утумнаан оҕолор бары талааннаахтар, ырыа куттаахтар. Дьиэ кэргэнинэн тахсан айар киһэни тэрийдэхтэринэ, биһир дойдулаахтарын тапталларын, билиниилэрин ылаахтарын ылаллар. Бары ыллыылар, үнкүүлүүлэр, уус-уран самодеятельность көхтөөх кыттааччылар. Оттон Василий Васильевич өрөспүүбүлүкэбэ киэнник биллэр ырыа айааччы, ырыаһыт, кини ырыаларын эдэр ыччат сөбүлээн ыллыыр. СӨ култууратын туйгуна, «Туойабын хотугу кыраайбын» ырыа күрэдин Гран-при хаһаайына, өрөспүүбүлүкэтэбэ «Этигэн хомус» күрэдин кыайылааҕа буолуутаалаабыта. Александр Саха Өрөспүүбүлүкэтин үөрэбириитин, Людмила СӨ доруобуйа харыстабылын туйгуннара, РФ доруобуйа харыстабылын министрин Бочуотунай грамоталаах.

Улахан дьэ кэргэнгэ күтүөттэр, кийииттэр киирэннэр, дьэ кэргэн үүнэ, улаата турар. Александр Васильевна уонна Юрий Георгиевич Михеевтер – интернациональнай дьэ кэргэн. Кийииттэр күтүөттэр ортолоругар Надежда Прокопьевна – Суон Тиит уһуяанын иитээччитэ, Михаил Егорович – Үөһэ Халыма оройуонун кылаабынай бырааһа, Будимир Николаевич – ойууру кэтээн көрүү Департаменын оройуоннаабы старшай инспектора, Саргылаана Петровна, Анастасия Викторовна, Акулина Михайловна, Василина Васильевна – учууталлар. Сизнэр үөрэнэллэр, ыал буолаллар, олобу салгыыллар. Варвара Николаевна бүгүн оҕолорун, сизнэрин тапталларыгар куустаран олорор, олоххо гардыһыта улаатар. Саҥа дьыл эрэ иннинэ Өрөспүүбүлүкэтээби лицей-интернинээккэ үөрэнэр сизнэ Данил Слепцов махтал суругу аҕалан эбэтин долгуйа үөртэ. Эбэ сизнэрин ситиһиилэрин итинник сүрээбэр чугастык ылынар.

Элбэх оҕолоох ийэ, эбэ, хос эбэ түөһүн Ийэ Албан аатын III, II, I степеннээх уордьаннар, «Ийэ мэтээл», «Үлэ бэтэрээн», «Сэри сылын оҕото» мэтээллэр, «СӨ дьэ кэргэн сылыгар программаны олоххо киллэриигэ кылаатын иһин» (2008) түөскэ кэтэр бэлиэ киэргэтэллэр. Ыстаадаҕа үлэли сылдьан элбэх грамоталардаах.

Варвара Николаевна, төһө да сааһырдар, төрөөбүт айылбатын ахтан, хайа сүүрүктээх үрүйэтин ыраас уутун иһээри, сибизһэй дьарбаа балыгы амсайаары, буспут отону хомуйаары, үрдүк хайалары көрөн дууһатын ахтылганын таһаараары дьону кытта кыттыһан улахан массыынанан Тирэхтээххэ баран балаакканан түһэн үөрэр-көтөр. Онно тийээн уот оттон сири-дойдугун иччилэрин күндүлүүр, аһатар-маанылыыр, күөх сайынна үктэммитинэн дьонун кытта сайын айы Тирэхтээххэ тийэрииттэн астынар.

Ытыктабыллаах Варвара Николаевна! 80 өрөгөйдөөх сааскынан оройуон олохтоохторо истинник эбэрдэлибит! Үтүө доруобуйаны, уһун дьоллоох олобу баҕарабыт.

Раиса БЫЛБАНАЕВА.

ПРОДАЮ

срочно 3-хкомнатную квартиру. Теплая, второй этаж.
Рядом школа, детсад, магазины.
Обращаться по телефону:
89248615433

ИНДИБИР УОТТАРА

Хаһыакка сүрүтүң!

2019 сыл иккис агарыгар

Тэрилтэлэргэ – 1320 солк.

Биирдиилээн дьонно – 660 солк.

Учүгэй киһи туһунан кэпсиибит

КЫҤАМНЬЫЛААХ ҮЛЭҤИТ

Ааспыт сыл ОДЬКХ ГУП Муоматаабы филиалын өрөгөйдөөх 60 сылын туолбутунан, бэйэбит нэһилиэкпит коммунальнай хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин итинтик-истинник эбэрдэлээн туран, бу тэрилтэбэ тохтоло суох үлэлиир кыһамньылаах үлэһит Владимир Гаврильевич Софронов туһунан кылгастык кэпсиэхпин баҕарабын.

Кини төрөппүтүтэрэ "Муома" совхоз бастын оробуочайдара этилэр. Ийэтэ Евдокия Михайловна – бастын ыанньыксыт, "Бочуот Знага" уордьан кавалера этэ. Аҕата Гаврил Егорович Соркомов сааһын тухары фермаҕа үлэлээбитэ, олохтон барыар диэри илиитин ферма үлэтигэр араарбатаҕа. Инньэ гынан уоллара Владимир кыра эрдэбиттэн хотон үлэтин билэ-көрө улааппыта, үлэли үөрэммитэ. Үс сыл таһаһытты сылдьыбыта. Сайын оттуура.

Онтон совхоз эстиэбиттэн билиннэ диэри коммунальнай хаһаайыстыбаҕа хачыгаарынан үлэлээн кэллэ. Тарбахха баттанар бастын үлэһит. Кини сытыары-сымынаҕас майгылаах, улгум, аҕатын курдук мындыр. Сатаабатаҕа дьэн суох. Тимиртэн, мастан боростуойу барытын оноро сылдьааччы.

Владимир Гаврильевич – иллээх дьэ кэргэн аҕа баһылыга. Кэргэнэ Надежда Дмитриевна буор сыһылар мааны кийииппит. Кини Чурапчыттан төрүттээх, олохтоох ФАП-ка

санитаркалыыр. Владимир Гаврильевичтаах икки уоллаахтар, сизнэрдээхтэр. Уолаттара үлэһит дьон. Софроновтар чааһынай дьэиэлээхтэр, теплицалаахтар, оҕуруоттаахтар. Элбэх ынах сүөһүнү иитэллэр, үрүн ас дэлэй ыаллара.

Индибир нэһилиэгэр Владимир Гаврильевич кытта коммунальнай хаһаайыстыбаҕа биригэ үлэлиир маастар Александр Леонидович Габышевы, суоппардар Роман Пантелеймонович Слепцов, Елизар Александрович Габышевы, хачыгаардар Михаил Михайлович Степановы, Алексей Владимирович Андросовы, Николай Васильевич Иванову билбэт киһи суох. Кинилэр кыһамньылаах үлэлэрин түмүгэр бииһи хайдахтаах да тымныыга тонмоппут, сылаас дьэилэргэ олоробут. Былырын нэһилиэкпитигэр чааһынай ыаллар 100 бырыһыан итиигэ холбоммуттара. Коммунальнай хаһаайыстыба үлэһиттэригэр махтал тыл бастынын этэбит.

Ааҕан-истэн биллэххэ, ОДЬКХ ГУП Муоматаабы филиалын директора Д.В. Аммосов үлэтин нэһилиэнньэ үксэ биһириир. Бииһи уолаттарбыт эмээ маладыаастар. Кинилэргэ уустук үлэлэригэр бары үчүгэйи баҕарабын, дьоллоох, доруобай буолун!

Анна ВАСИЛЬЕВА.

Буор Сыһыы.

Улуу Кыайыы 75 сылыгар

САҤА СИРИГЭР УОТТААХ СЭРИИ БЭТЭРЭЭННЭРИГЭР 100 ТЫҤ. СОЛК. БИЭРИЭХТЭРЭ

2020 с. Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр «Дойдуга бэринилээх буолуу» сылынан биллэриллибитэ. Дьаһал Аҕа дойду Улуу сэриитигэр норуот хорсун быһыытын кытта ыкса сибээстээх. Кыайыы 75 сылыгар федеральнайдаабы уонна өрөспүүбүлүкэтээби бюджеттартан судаарыстыбаннай көмөнү ылааччыларга төлөбүрдэр оноһуллуохтара.

«Биһиэхэ судаарыстыба төлөбүрдэринэн туһанааччы хас да категория дьон баар. Бастатан туран, Улуу сэри кыттыылаахтара 100-түү тыһ солк ылыахтара», — дьэн быһа эфир кэмигэр бырабыыталыстыба бэрэссэдээтэлин солбууааччы Ольга Балабкина эттэ.

Вице-премьер эрдэ Саха сиригэр биир кэмнээх төлөбүрдэр көрүллүөхтэрэ, кээмэйэ урукку сыллара кытта тэннээтэххэ, ботуччу буолуоҕа дьэн эппитэ. Холобур, сэри кыттыылаахтара, сэри толоонугар охтубуттар огдооболоро 100 тыһ.солк. ылыахтара, Ленинград блокадатын ааспыттар, гетто, концлагерь ыар тыһынын билбиттэр — 30 000 солк., сэри кыттыылаахтарын огдооболоро — 20 тыһ. солк., тыыл бэтэрээннэрэ — 10 тыһ. солк. уонна сэри оҕолоро — 3 тыһ. солк.

СИА.

ЧУОЛКАЙДААҤЫН

Хаһыат б. дь. тохсунньу 22 күнүнээби 5 нүөмэригэр 5 балаһаҕа «Олохтоох дьаһалта отчуотугар» матырыйаалга иккис абзацка «...Гаврил Петрович сүрүннээн, салайан биэрэр...» диэни **Гаврил Павлович** дьэн көннөрөн ааҕаргытыгар.

Гаврил Павлович бырастыгы гынарыгар көрдөһөбүт.

Редакция.

ПРОГРАММА ПЕРЕДАЧ НВК "САХА"

ПОНЕДЕЛЬНИК 27/01

06:00 - Новый день 6+
 07:00 - Новый день 6+
 09:00 - "Саха сирэ" информационной биэриин 12+
 09:15 - Дойдум дьоно 12+
 09:30 - Город женщин 12+ (на як.яз.)
 10:30 - Живой звук 12+ (на як.яз.)
 11:15 - Айуу-чэ! 12+
 11:30 - Интеллектуальная игра 12+ (на як.яз.)
 12:45 - Документальный фильм "Наша Победа" 12+
 13:30 - Саха Сирэ-Якутия 12+
 14:00 - В эфире радио "Тэтим" 12+ (на як.яз.)
 15:00 - Город женщин 12+
 16:00 - Саха Сирэ-Якутия 12+
 16:15 - Бай 12+
 16:45 - Клипы 6+
 17:00 - К 75-летию Великой Победы 12+
 17:30 - Полярная звезда 6+
 17:45 - Мультсериал 6+
 18:00 - "Саха Сирэ" информационной биэриин 12+
 18:15 - Лекториум 12+
 19:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 19:15 - Талбан 12+
 20:30 - "Саха Сирэ" информационная программа 12+
 21:00 - Телесериал 12+ (на як.яз.)
 21:45 - Тья ыччата 6+
 22:30 - Итоги дня 12+
 23:00 - Документальный фильм "Наша Победа" 12+
 23:45 - Клипы 6+
 00:00 - К 75-летию Великой Победы 12+
 00:30 - Документальный фильм с субтитрами 12+
 01:15 - Лекториум 12+
 02:00 - Итоги дня 12+
 02:30 - В эфире радио "Тэтим" 12+ (на як.яз.)
 03:30 - Телесериал 12+ (на як.яз.)
 04:15 - Тья ыччата 6+
 05:00 - Новый день 6+

ВТОРНИК 28/01

06:00 - Новый день 6+
 07:00 - Новый день 6+
 09:00 - "Саха сирэ" информационной биэриин 12+
 09:15 - Дойдум дьоно 12+
 09:30 - Асчыттар 12+
 10:30 - Телесериал 12+
 11:15 - Айуу-чэ! 12+
 11:30 - Талбан 12+
 12:45 - Документальный фильм "Наша Победа" 12+
 13:30 - Саха Сирэ-Якутия 12+
 14:00 - В эфире радио "Тэтим" 12+
 15:00 - Город женщин 12+ (на як.яз.)
 16:00 - Саха Сирэ-Якутия 12+
 16:15 - Тья ыччата 6+
 17:00 - К 75-летию Великой Победы 12+
 17:30 - Полярная звезда 6+
 17:45 - Мультсериал 6+
 18:00 - "Саха Сирэ" информационной биэриин 12+
 18:15 - Сэргээ 12+
 19:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 19:15 - Талбан 12+

20:30 - "Саха Сирэ" информационная программа 12+
 21:00 - Телесериал 12+ (на як.яз.)
 21:45 - От всей души 6+ (на як.яз.)
 22:30 - Итоги дня 12+
 23:00 - Документальный фильм "Наша Победа" 12+
 23:45 - Клипы 6+
 00:00 - К 75-летию Великой Победы 12+
 00:30 - Документальный фильм с субтитрами 12+
 01:15 - Сэргээ 12+
 02:00 - Итоги дня 12+
 02:30 - В эфире радио "Тэтим" 12+
 03:30 - Телесериал 12+ (на як.яз.)
 04:15 - От всей души 6+ (на як.яз.)
 05:00 - Новый день 6+

СРЕДА 29/01

06:00 - Новый день 6+
 07:00 - Новый день 6+
 09:00 - "Саха сирэ" информационной биэриин 12+
 09:15 - Дойдум дьоно 12+
 09:30 - Город женщин 12+
 10:30 - Телесериал 12+ (на як.яз.)
 11:15 - Айуу-чэ! 12+
 11:30 - Талбан 12+
 12:45 - Документальный фильм "Наша Победа" 12+
 13:30 - Саха Сирэ-Якутия 12+
 14:00 - В эфире радио "Тэтим" 12+ (на як.яз.)
 15:00 - Асчыттар 12+
 16:00 - Саха Сирэ-Якутия 12+
 16:15 - От всей души 6+ (на як.яз.)
 17:00 - К 75-летию Великой Победы 12+
 17:30 - Полярная звезда 6+
 17:45 - Мультсериал 6+
 18:00 - "Саха Сирэ" информационной биэриин 12+
 18:15 - Аал-луук мас 12+
 19:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 19:15 - Талбан 12+
 20:30 - "Саха Сирэ" информационная программа 12+
 21:00 - Телесериал 12+ (на як.яз.)
 21:45 - От всей души 6+ (на як.яз.)
 22:30 - Итоги дня 12+
 23:00 - Документальный фильм "Наша Победа" 12+
 23:45 - Клипы 6+
 00:00 - К 75-летию Великой Победы 12+
 00:30 - Документальный фильм с субтитрами 12+
 01:15 - Аал-луук мас 12+
 02:00 - Итоги дня 12+
 02:30 - В эфире радио "Тэтим" 12+ (на як.яз.)
 03:30 - Телесериал 12+ (на як.яз.)
 04:15 - От всей души 6+ (на як.яз.)
 05:00 - Новый день 6+

ЧЕТВЕРГ 30/01

06:00 - Новый день 6+
 07:00 - Новый день 6+
 09:00 - "Саха сирэ" информационной биэриин 12+
 09:15 - Дойдум дьоно 12+
 09:30 - Готовим вкусно 12+
 10:30 - Телесериал 12+ (на як.яз.)
 11:15 - Айуу-чэ! 12+
 11:30 - Талбан 12+

12:45 - Документальный фильм "Наша Победа" 12+
 13:30 - Саха Сирэ-Якутия 12+
 14:00 - В эфире радио "Тэтим" 12+ (на як.яз.)
 15:00 - Город женщин 12+
 16:00 - Саха Сирэ-Якутия 12+
 16:15 - От всей души 6+ (на як.яз.)
 17:00 - К 75-летию Великой Победы 12+
 17:30 - Полярная звезда 6+
 17:45 - Мультсериал 6+
 18:00 - "Саха Сирэ" информационной биэриин 12+
 18:15 - Один из нас 12+
 19:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 19:15 - Талбан 12+
 20:30 - "Саха Сирэ" информационная программа 12+
 21:00 - Телесериал 12+ (на як.яз.)
 21:45 - От всей души 6+ (на як.яз.)
 22:30 - Итоги дня 12+
 23:00 - Документальный фильм "Наша Победа" 12+
 23:45 - Клипы 6+
 00:00 - К 75-летию Великой Победы 12+
 00:30 - Документальный фильм с субтитрами 12+
 01:15 - Один из нас 12+
 02:00 - Итоги дня 12+
 02:30 - В эфире радио "Тэтим" 12+
 03:30 - Телесериал 12+ (на як.яз.)
 04:15 - От всей души 6+ (на як.яз.)
 05:00 - Новый день 6+

ПЯТНИЦА 31/01

06:00 - Новый день 6+
 07:00 - Новый день 6+
 09:00 - "Саха сирэ" информационной биэриин 12+
 09:15 - Дойдум дьоно 12+
 09:30 - Город женщин 12+
 10:30 - Телесериал 12+ (на як.яз.)
 11:15 - Айуу-чэ! 12+
 11:30 - Талбан 12+
 12:45 - Документальный фильм "Наша Победа" 12+
 13:30 - Саха Сирэ-Якутия 12+
 14:00 - В эфире радио "Тэтим" 12+
 15:00 - Готовим вкусно 12+
 16:00 - Саха Сирэ-Якутия 12+
 16:15 - От всей души 6+ (на як.яз.)
 17:00 - К 75-летию Великой Победы 12+
 17:30 - Полярная звезда 6+
 17:45 - Мультсериал 6+
 18:00 - "Саха Сирэ" информационной биэриин 12+
 18:15 - Эл иитэ 12+
 19:00 - "Якутия" информационная программа 12+
 19:15 - Интеллектуальная игра 12+ (на як.яз.)
 20:30 - "Саха Сирэ" информационная программа 12+
 21:00 - Эр санаа 12+
 22:00 - Бай 12+
 22:30 - Итоги дня 12+
 23:00 - Документальный фильм "Наша Победа" 12+
 23:45 - Клипы 6+
 00:00 - К 75-летию Великой Победы 12+
 00:30 - Документальный фильм с субтитрами 12+
 01:15 - Эл иитэ 12+
 02:00 - Итоги дня 12+

02:30 - В эфире радио "Тэтим" 12+ (на як.яз.)
 03:30 - Эр санаа 12+
 04:30 - Бай 12+
 05:00 - Новый день 6+

СУББОТА 01/02

06:00 - Геван 12+
 06:30 - Простые истины 12+
 07:00 - Новый день 6+
 09:00 - Новости 12+
 09:15 - Канал поздравлений 6+
 09:45 - Клипы 12+
 10:00 - Посидим, поговорим 6+ (на як.яз.)
 11:00 - Новости парламента 12+
 11:15 - Религия народа саха 12+ (на як.яз.)
 11:45 - Любимые песни 6+ (на як.яз.)
 12:00 - Хранители времени 12+
 12:30 - Асчыттар 12+
 13:30 - Саха сирэ. День за днем 12+ (на як.яз.)
 14:30 - Геван 12+
 15:00 - Канал поздравлений 6+
 15:30 - Телесериал 12+
 19:00 - Эн сулускун! 12+
 21:00 - Саха сирэ. День за днем 12+ (на як.яз.)
 22:00 - ТВ-спорт 12+
 00:00 - Интеллектуальная игра 12+ (на як.яз.)
 01:15 - Живой звук 12+ (на як.яз.)
 02:00 - Кэнсиэр 12+
 03:00 - Документальный фильм с субтитрами 12+
 03:45 - Продвижение 12+
 04:00 - Саха сирэ. День за днем 12+ (на як.яз.)
 05:00 - Город женщин 6+ (на як.яз.)

ВОСКРЕСЕНЬЕ 02/02

06:00 - Геван 12+
 06:30 - Посидим, поговорим 6+ (на як.яз.)
 07:30 - Будем вместе 12+
 07:45 - Полярная звезда 6+
 09:00 - Новости 12+
 09:15 - Канал поздравлений 6+
 09:45 - Клипы 12+
 10:00 - Будем вместе 12+
 10:15 - Родной край 6+
 10:45 - Поют дети 6+
 11:00 - Мультсериал 6+
 12:00 - Хранители времени 12+
 12:30 - Готовим вкусно 12+
 13:30 - Итоги недели 12+
 14:30 - Геван 12+
 15:00 - Канал поздравлений 6+
 15:30 - Золотой фонд 6+
 16:15 - Продвижение 12+
 16:30 - Охота и рыбалка в Якутии 12+
 17:00 - Клевая рыбалка 12+
 17:30 - ТВ-Спорт 12+
 20:00 - Живой звук 12+ (на як.яз.)
 20:45 - Клипы 12+
 21:00 - Итоги недели 12+
 22:00 - Юко и Анэксэ 12+
 23:00 - Кэнсиэр 6+
 01:00 - Эр санаа 12+
 02:00 - Документальный фильм с субтитрами 12+
 03:30 - Клевая рыбалка 12+
 04:00 - Итоги недели 12+
 05:00 - Город женщин 6+

Поздравляем!

Коллектив Момской средней школы искренне поздравляет дорогую, уважаемую коллегу **ЭВЕРСТОВУ Айталину Петровна** с юбилеем!

От всей души желаем Вам счастья, здоровья и дальнейших успехов в педагогической деятельности.

В этом году исполняется 90-летие открытия первой школы в Моме. Судьба многих жителей, семей района и села Хонуу связаны с историей нашей школы. История моей семьи также крепко сплетена с Момской школой.

МОМСКАЯ СРЕДНЯЯ ШКОЛА В ЖИЗНИ НАШЕЙ СЕМЬИ

Моя мама, Хабарова Пелагея Петровна, с 1944 года тоже училась здесь, окончила десять классов в 1956 году и сразу поступила в Якутский университет на биолого-географический факультет. Ее подруга Бокова Евдокия Николаевна всегда с теплотой отзывается о своей однокласснице. После окончания университета мама вернулась в свою школу, стала работать учителем химии и биологии. В то время существовали вечерние классы при школах, была третья смена. Для рабочей молодежи была организована третья смена: обучали взрослых людей, которые не имели среднего образования. В 60-е годы приехал на строительные работы со своими друзьями мой отец Эверстов Петр Константинович. И мама учила будущего нашего отца и помогала сдавать экзамены по химии. По словам подруг, у моей мамы была легкая походка, длинные волосы и очень мягкий терпеливый характер. И этим она, наверное, пленила сердце молодого человека. Когда отец закончил вечернюю школу, они поженились и сыграли очень скромную свадьбу под Новый год. Мой отец потом перешел работать в отделение милиции, и здесь родились мой старший брат Константин и я. Сотрудников милиции в те времена назначали и отправляли в другие районы, так наша семья переехала в Намский район в поселок Графский Берег. Впоследствии папа закончил Намское педагогическое училище, стал учителем черчения и рисования. Он до пенсии проработал в Намском СПТУ-2 мастером производственного обучения и за многолетний добросовестный труд ему было присвоено звание «Заслуженный мастер производственного обучения

РСФСР», «Отличник ПТО РСФСР». Отзывчивый и щедрый, он всегда делился своим умением и опытом, недаром его называли «мастером – золотые руки».

В Намском районе родились моя сестра Саргылана и брат Айсен. Мы, все дети, закончили Затонскую восьмилетнюю школу, где работала до выхода на пенсию наша мама. После восьмого класса мы все проучились в разных школах, Костя и Саргылана в Маинской школе, Айсен в РФМШ, а я в 1982 году закончила 10-ый класс Момской средней школы. Вот откуда у меня много одноклассников – земляков. И наши уважаемые учителя – это мои учителя: Антонина Ильинична Никулина была моей классной руководительницей и преподавала русский язык и литературу. Антонина Германовна

потянуло на родину матери в Мому. И в сентябре 2002 года я вернулась и уже восемнадцатый год работаю в родной школе. Как классный руководитель я выпустила два класса в 2012 и 2019 годах. В этом году мой второй выпуск все получили аттестаты и поступили в разные учебные заведения. Я очень надеюсь, что они получат выбранные профессии, найдут свое место в жизни и многие вернуться на родину, в нашу школу. Я работаю не только учителем химии и биологии, но и попробовала административную работу, была завучем по учебной части в 2010-2012 учебные годы, в 2016-17 работала и воспитательным завучем.

В нашей школе с 1994 года по 1997 также три года проработала и моя сестра

Степанова учила нас истории, Людмила Харлампьевна Софронова преподавала животноводство и машинопись. Валентина Васильевна Жиркова учила по биологии. Александра Васильевна Старкова – химию. Николай Алексеевич Коростелев преподавал математику. Карпов Александр Васильевич обучал нас физкультуре, а Степанов Владимир Арсеньевич – военному делу. Очень интересными были у нас уроки физики, мне запомнился всегда веселый и улыбочный Леонид Семенович Баишев. Так же с огромной благодарностью вспоминаю всех других учителей.

Я по стопам матери стала учителем биологии и химии, закончив БГФ ЯГУ в 1989 году. Вначале год проработала в Покровской восьмилетней школе. Потом перевелась в Намцы, стала работать учителем в СПТУ-2 до 2002 года. Когда захотела поменять место жительства, меня

Эверстова (Сметанина) Саргылана Петровна. После окончания Намского педучилища она стала учителем рисования, черчения и труда. Старшие коллеги помнят ее как творческого, старательного, ответственного педагога. Сейчас она работает библиотекарем и учителем технологии в МКОУ «Затонская основная общеобразовательная школа» поселка Графский Берег.

Я очень рада, что работаю в родной школе со своими учителями и со своими выпускниками, которые стали уже коллегами. И мои сыновья – тоже выпускники этой школы. Надеюсь, что нить, которая связывает нашу семью с историей Момской школы, не оборвется, и станет еще крепче и прочнее.

А. П. ЭВЕРСТОВА,
отличник образования РС(Я).

Корь – вирусная инфекция, при которой характерна очень высокая восприимчивость. Если человек не был привит от этой инфекции, то после контакта с больным заражение происходит практически в 100% случаев. Вирус кори отличается очень высокой летучестью.

Период от контакта с больным корью и до проявления первых признаков болезни (инкубационный период) длится от 7 до 14 дней. В этот период больной становится источником заражения для окружающих. Заболевание начинается с выраженной головной боли, слабости, повышения температуры до 40 градусов. Чуть позднее к этим симптомам присоединяются насморк, кашель и практически полное отсутствие аппетита. Очень характерно для кори появление конъюнктивита, которое проявляется светобоязнью, слезотечением, резким покраснением глаз, а в последующем – появлением гнойного отделяемого. Эти симптомы продолжают от 2 до 4 дней.

На 4-й день заболевания появляется сыпь, которая выглядит как мелкие красные пятнышки различных размеров со склонностью к слиянию. Сыпь возникает на лице и голове (особенно характерно ее появление за ушами) и распространяется по всему телу на протяжении 3-4 дней. Для кори очень характерно то, что сыпь оставляет после себя пигментацию

(темные пятнышки, сохраняющиеся несколько дней), которая исчезает в той же последовательности, как появлялась сыпь.

При заболевании корью могут возникнуть довольно серьезные осложнения: воспаление легких (пневмония), воспаление среднего уха (отит), энцефалит (воспаление мозга).

После кори развивается стойкий пожизненный иммунитет. Все переболевшие корью становятся невосприимчивы к этой инфекции.

Единственной надежной защитой от этого заболевания является вакцинация против кори, которая включена в Национальный календарь профилактических прививок.

Лица (дети и взрослые), не привитые от кори, не болевшие и не имеющие сведений о прививках, в случае возникновения заболевания в коллективе, (ДДУ, школа, ВУЗ и т.д.) в него не допускаются!

Риску заболеть корью подвергается любой человек, не имеющий иммунитета к вирусу кори (не привитой или не выработавший иммунитет).

Также в группу риска входят работники медицинских учреждений и образовательных организаций, работники

Уголок здоровья

ЧТО НУЖНО ЗНАТЬ О КОРИ

торговли, мигранты, кочующие группы населения, транспортники, работники жилищно-коммунальных услуг, нефтебазы.

В Российской Федерации применяются вакцины, зарегистрированные на территории страны, которые по своим характеристикам соответствуют всем требованиям ВОЗ. Вакцинация проводится в плановом порядке, в соответствии с Национальным календарем профилактических прививок, который регламентирует сроки введения препаратов и предусматривает плановую вакцинацию всего населения в возрасте до 35 лет и взрослого населения от 36 до 55 лет из отдельных групп риска (ранее не привитых и не болевших корью).

После двух введений вакцины иммунитет формируется в 95% случаев.

Прививку от кори Вы можете сделать в прививочном кабинете районной поликлиники по направлению своего участкового врача. В рамках плановой вакцинации – бесплатно.

Оградить себя от этого заболевания можно в любом возрасте. Сделайте прививку вовремя!

**ПРОФКАБИНЕТ
МОМСКОЙ ЦРБ.**

Кэриэстэбил

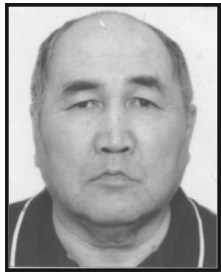
ЭН СЫРДЫК МӨССҮӨНҮН СҮРЭХПИТИГЭР ТЫЫННААХ

Таптыыр кэргэним, аҕабыт, эһэбит **Тимофеев Владимир Васильевич** уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитэ б. дь. тохсуннү 28 күнүгэр биир сылын туолар.

Аҕабыт 1953 с. бэс ыйын 22 күнүгэр Ханалас оройуонун Хачыкаат нэһилиэгэр күн сирин көрбүтэ. 1971 с. Жатайдаагы речной училищеҕа үөрэнэ кириэр.

1974 с. аармыйаҕа ынырыллан икки сыл Бурятияга сулууспалаан кэлэн, Сунтаарга суоппарга үөрэнэр.

1977 с. Муомаҕа кэлэн, манна үлэтин саҕалаан ыалдьар диэри элбэх тэрилтэҕэ үтүө суобастаахтык 40-ча сыл суоппарынан үлэлээбитэ. Сопхуостан саҕалаан, коммунальной хаһаайыстыбаҕа, АТП-га, эргин хонтуоратыгар суоппардаабыта. Төбүлэххэ үлэлиир кэмигэр

хочуолунайдарга маһы, кэлин чоһу тийээрэ, ону тэнэ дьэ тутуутугар дьыалабыай маһы Тулаайах хайа тэлэбүттэн таһара. Ити кэмнэ бөһүлөккэ хас да олорор дьэ, спортзал, ФАП тутуспута. Кини сайыныгар тутууга үлэлиирэ, тутуу үлэтэ суох буолабына, сопхуоска биригээдэнэн оттуу барара. Эргин хонтуоратыгар үлэлиир кэмигэр кыһын аайы суол сабыллар диэри ас-таҕас тийинитигэр сылдыра.

Аҕабыт бултуурун олус сөбүлүүрө. Бэйэтэ сизбэт да буоллар, уолаттарын илдэ кустуу, куобахтыы, чубукулуу сылдыааччы, бары дьинэн тахсан сир астааччыбыт. Элбэх доҕордоох этэ, табаарыстарыгар, ааһан иһэр билэр-билбэт суоппардарыгар сүбэлээн-амалаан,

алдыаннахтарына-кээһэннэхтэринэ туох баарынан көмөлөһөрө.

Аҕабыт барахсан Муоманы сөбүлээн иккис дойду оностон, кэргэннэнэн, бизс оҕолонон олоһубута, элбэх сиэннэрдээх, оҕолорун, сиэннэрин олус таптыыра. Мөҕө-этэ сылдыбат, холку сымнаҕас майгылааҕа, төһө да ыалдыа сыттар кытаанах санаалааҕа.

Күндү кэргэним, аҕабыт, эһэбит, эн сырдык мөссүөнүн биһиги сүрэхпитигэр өрүү тыыннаах, ахтабыт, таптыбыт.

Бу ыар күнүрүбүтүгэр күүс-көмө буолбут бары аймахтарбытыгар, доҕотторбутугар, Төбүлэх олохтоохторугар, тубдиспансер кыргыттарыгар махталбыт мунура суох. Эһиэхэ күндү дьоммутугар барыгытыгар кытаанах доруобуйаны, дьэ кэргэннитигэр дьолу баҕарарбыт.

**Кэргэнэ, оҕолоро,
кийинтэрэ, сиэннэрэ.**

Тэрийээчи: СӨ
Бырабытталыстыбаҕа,
"Сахабэчээт" СӨ Суудаарыс-
тыбаннай автономнай тэрилтэтэ.
Таһаараччы: "Сахабэчээт" СӨ
Суудаарыстыбаннай автономнай
тэрилтэтэ.
677000, Дьоксуускай к.
Орджоникидзе уул., 31 №-рэ, 124 каб.,
тел./факс: 8(4112)343917.
e-mail: sakhachepchat@mail.ru
Генеральной дирэктэр
э.т. В.И. СЫРОМЯТНИКОВ.

Сибээс эйгэтин информационнай
технологияҕа уонна маассабай
коммуникацияҕа надзорун
федеральной структуратын Саха
сиринээҥи бырабытыанньатын
20.06.2019 с. бэриллбит
сидиэтэлиститибэтин
ПИ № ТУ 14-00520

Кылаабынай редактор
э.т. Г. М. ФЕДОТОВ.

Хаһыат нэдиэлэҕэ иккитэ тахсар.
Редакцияҕа кирибит суруктар
төннүбүттэр.

Матыйыаалга ахтыллар чаччылар иһин
эпиэтинэн сурук ааптара сүгэр.
Ааптар суругар этиллэр санаа
хаһыат тутуһар хайысхатыттан
атын буолуон сөп.
Биллэриллэр, рекламалар
ис хоһоонноругар эпипэтинэн
тустаах кини сүгэр.
® Реклама быһытынан бэчээттэнэр.

Хаһыат 6 №-гэр 16 ч. илин багтанна,
17 ч. график быһытынан бэчээккэ бэриллинэ.
Компьютернай тальыта, верстка оройуоннаагы
«Индибир уоттара» хаһыат редакционнай-
полиграфической комплекса оҕоһулан
бэчээттэннэ.
Редакция, типография, таһаараччы аадырыһа:
Муома улууһа, Хонуу сэл., кап. Елкин уул. 4 №-рэ.
Кээмэйэ 1 усул. бэч. л. Тиража 360.
Сыаната дуоҕабар быһытынан.
Телефоннара: 8(41150)2-10-21.
Электроннай почта: indigir-uottara@yandex.ru